

ОСОБЛИВОСТІ СЕРТИФІКАЦІ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Кордзая Н.Р., канд. техн. наук, асистент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

У статті розглядається питання важливості визначення країни походження товару при його вивезенні з митної території України. Надано визначення та перелік форм сертифікатів походження, а також правила та особливостей їхнього оформлення.

The importance of determining the country of origin with its export from the customs territory of Ukraine was discussed in this article. Definition of the meaning "certificate of origin" and a list of its forms, as well as the rules and characteristics of their design were also provided.

Ключові слова: товар, послуга, міжнародна торгівля, торгово-промислова палата, сертифікат походження.

На сьогодні міжнародна торгівля розвивається доволі інтенсивно, за деякими показниками перевищуючи темпи розвитку міжнародного виробництва [1].

Торгівля товарами та послугами у міжнародному форматі передбачає протікання експортно-імпортних операцій, тобто процесів ввезення на митну територію товару або послуги та відповідно його вивезення з цієї території. У свою чергу, під час перетинання товаром чи послугою митної території тієї чи іншої країни мають місце певні митні процедури, що обкладаються митом [2].

У цьому процесі, для оформлення експортно-імпортних операцій важливим кроком є визначення країни походження товару.

Країна походження товарів/послуг визначається з метою застосування тарифних та нетарифних заходів регулювання ввезення товару на митну територію України або вивезення товару/послуги з цієї території.

У даному випадку, якщо говориться про тарифні заходи, то ідеться про стягування мита, а нетарифними – елементарне небажання уряду країни впускати товар з невизначеною країною походження.

Сертифікат походження товару/послуги – документ встановленої форми, який однозначно свідчить про країну походження товару/послуги, виданий органом держави-експортера, уповноваженими згідно з національним законодавством [3].

Сертифікат походження є підставою для надання суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності преференцій та пільг зі сплати митних зборів у межах будь-якого правового режиму. Подають його митним органам при митному оформленні товару/послуги

Сертифікати походження товарів/послуг необхідні у випадках, якщо це передбачено відповідними зовнішньоторговельними, національними правилами країни, що імпортує, або міжнародними угодами. Їх можуть вимагати також і банки у разі акредитиву.

Визначення країни походження товарів/послуг, оформлення, засвідчення і видача сертифікатів походження усіх форм здійснюється відповідно до умов міжнародних конвенцій, міжнародних угод, схем Генеральної Системи преференцій країн-донорів, положень чинного національного законодавства та Методики «Про порядок визначення країни походження товарів/послуг, оформлення та засвідчення сертифікатів відповідних форм»

В Україні, роботи з оформлення та засвідчення сертифікатів походження виконують торгово-промислові палати відповідно до Закону України «Про торгово-промислові палати» та Постанови Кабінету Міністрів України «Про визначення Торгово-промислової палати уповноваженим органом з видачі сертифікатів походження товарів» [4, 5].

Сертифікати походження складають мовою, передбаченою національним законодавством, міжнародними та міждержавними угодами.

Сертифікати походження повинні містити інформацію, передбачену відповідними графами форм сертифікатів.

Бланки сертифікатів походження виготовляються типографським методом у 3-х примірниках: 1 оригінал та 2 копії. Оригінал має такі ступені захисту: сітка «гільош» (друкований візерунок у формі заплетених або переплетених стрічок) різних кольорів (для кожного виду сертифікату свій колір та нумерація кожного бланку). Бланки мають розмір 210x297 мм та виготовляються на білому письмовому папері. Но-

мер бланка має серію та шість цифр, що розташовані у правому верхньому куті бланка. Бланки всіх форм сертифікатів походження виготовляє централізовано Торгово-промислова Палата України.

Сертифікат походження товару/послуги оформляється на кожну поставку товару, що здійснюється одночасно одним або кількома транспортними засобами одному й тому ж вантажоодержувачу від одного й того ж вантажопостачальника (якщо інше не передбачено міжнародними угодами). За заявкою замовника можливе оформлення сертифікатів походження на кожний транспортний засіб.

Підставою для видачі сертифіката є заявка-декларація замовника, разом з якою подаються такі документи:

- документи, що підтверджують факт експорту: контракт, рахунок-фактура (інвойс);
- довідка про порядок виготовлення товару, яка повинна містити основну інформацію про підприємство (адреса, відомості про виробничі площі, обладнання та робоча сила), асортимент продукції, перелік основних технологічних операцій, вихідну сировину для виробництва, джерела її надходження;
- документи про придбання вихідної сировини та матеріалів: договори, товаротransпортні накладні, підтвердження якості виробника (сертифікати якості, паспорти і т.д.);
- експертний висновок щодо коду товару за УКТ ЗЕД;
- у разі необхідності – калькуляція, що містить дані про відсоткове співвідношення вартості імпортованої сировини та матеріалів у вартості кінцевого продукту.

Сертифікати походження товарів та послуг бувають різних форм (рис. 1).

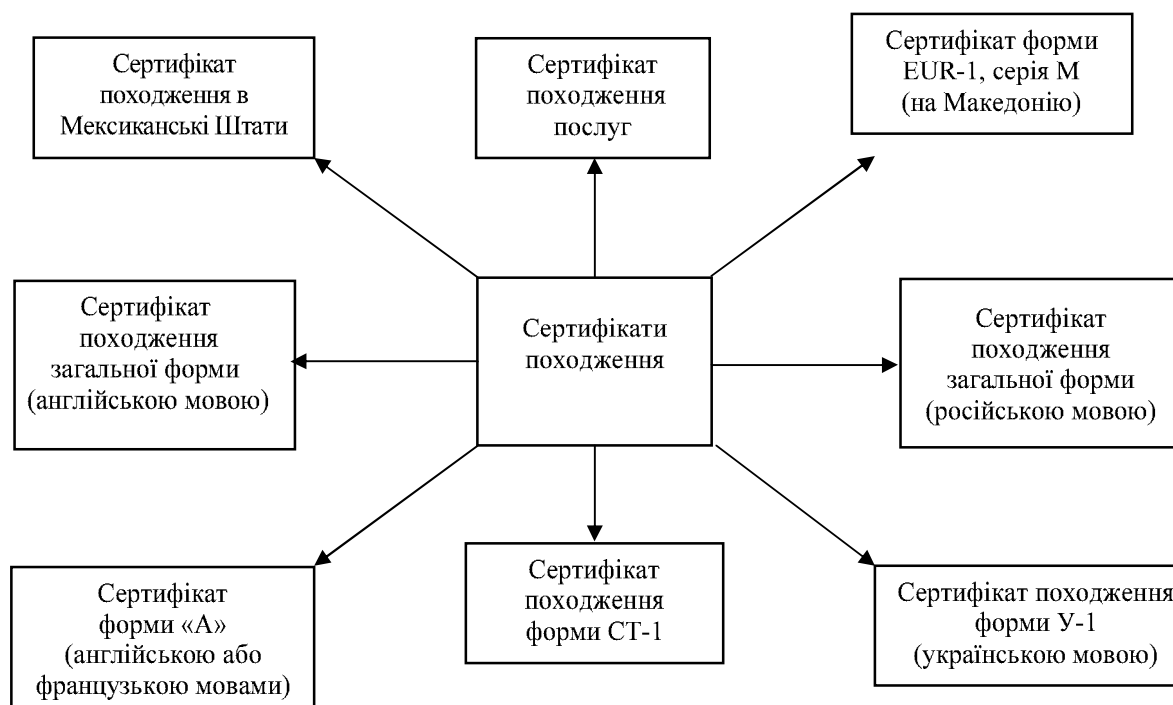

Рис. 1 – Форми сертифікатів походження

Форма сертифікату походження залежить від природи та призначення товарів, що експортуються, країни імпорту, а також умов міждержавних торгових угод.

Найбільший інтерес для експортерів представляють преференційні (пільгові) форми сертифікатів. Ці документи звільняють експортовані товари від сплати митних зборів частково або повністю.

Для підтвердження походження товарів/послуг застосовують такі форми сертифікатів:

Сертифікат походження загальної форми (англійською мовою) – звичайна форма – видають на товари при експорті у країни, з якими не обумовлені правила визначення країни походження, а також у разі, коли товар не має преференційного доступу на ринок країни імпорту та у випадках відсутності або тимчасового припинення пільг на українські товари. Ця форма, як правило, не надає пільг;

Сертифікат походження загальної форми (російською мовою) – видається при експорті товарів до країн СНД, якщо не виконується якась із умов «Правил визначення країни походження товарів» для країн СНД.

Сертифікат походження форми СТ-1 – преференційна форма – видається при експорті товарів до країн СНД, якщо задовольняються умови «Правил визначення країни походження товарів» для СНД. Ця форма дозволяє повністю зняти мито при ввезенні до країни імпорту.

Сертифікат форми «А» (англійською або французькою мовами) – преференційна форма – видається на товари з країн, що розвиваються, на які поширюється преференційний режим, при їхньому експорті до країн ЄС, Туреччину та США. Ця форма дозволяє частково або повністю уникнути мита при імпорті.

Сертифікат форми EUR-1, серія М (англійською мовою) – видають для експорту до Республіки Македонія.

Сертифікат походження форми У-1 (українською мовою) – застосовують у випадках необхідності підтвердження українського походження товарів, що перебувають в обігу в межах митної території України.

Сертифікат походження в Мексиканські Штати (англійською мовою) – преференціальна форма на території Мексики ;

Сертифікат походження послуг – сертифікат для підтвердження факту виконання послуги українським підприємством або суб'єктом ЗЕД України в межах або за межами митної території України. Сертифікат застосовують тільки у межах України .

Розглянемо деякі особливості оформлення та видачі сертифікатів походження товарів/послуг

Сертифікат походження товарів/послуг, підписаний уповноваженою особою, засвідчується печаткою торгово-промислової палати. Особа, яка підписує документ, вказує своє прізвище та ініціали і ставить свій підпис у графі «Засвідчення» та скріплює підпис легалізованою печаткою торгово-промислової палати. Після цього сертифікат набуває юридичної сили.

Сертифікат походження може бути засвідчений згодом за таких умов:

— для товару: після відвантаження, якщо можна встановити його походження. В цьому випадку він повинен мати в графі «Для використання офіційними установами» запис «Виданий згодом» («ISSUED RETROSPECTIVELY», «ВЫДАН ВПОСЛЕДСТВИИ»);

— для послуг: у разі підтвердження документами їхнього виконання в обумовлений період.

У разі втрати сертифіката походження замовник може звернутися з письмовим проханням про видачу дубліката, який засвідчується на підставі копії сертифіката, що зберігається в торгово-промисловій палаті. У графі «Для використання офіційними установами» дублікат такого документа повинен мати напис «Дублікат сертифіката № ____ від ____» («DUPLICATE OF CERTIFICATE № ____ dd ____», «ДУБЛИКАТ СЕРТИФИКАТА № ____ ОТ ____»). У графі «Засвідчення» вказують дату видачі дубліката, якщо інше не передбачено міждержавними угодами.

У разі необхідності переоформлення сертифіката (зміна даних відправки, тощо) оформлюється сертифікат замість виданого раніше. В такому випадку в графі «Для використання офіційними установами» сертифіката походження роблять позначку «Виданий замість сертифіката № ____ від ____» («ISSUED INSTEAD OF CERTIFICATE № __ dd. __», «ВЫДАН ВЗАМЕН СЕРТИФИКАТА № __ от ____»).

Торгово-промислові палати в Україні можуть видавати «замінні» сертифікати, тобто підтверджувати походження товарів з інших країн, або видавати сертифікати замість сертифікатів, засвідчених іншими Торгово-промисловими палатами в Україні.

Підставою для підтвердження країни походження товару при видачі «замінного» сертифіката є оригінал або копія сертифіката походження товару або оригінал сертифіката, виданого іншою торгово-промисловою палатою в Україні. «Замінний» сертифікат оформляється на одному з бланків встановленої форми. У графі «Для використання офіційними установами» зазначається: «Замінний сертифікат» («Replacement certificate», «Замененный сертификат») або «Виданий на підставі сертифіката країни походження № ____ від ____» («ISSUED ON THE BASIS OF CERTIFICATE OF THE COUNTRY OF ORIGIN № __ dd _____», «ВЫДАН НА ОСНОВАНИИ СЕРТИФИКАТА СТРАНЫ ПРОИСХОЖДЕНИЯ № __ от ____»).

Термін дії сертифікатів походження товару визначається міжнародними угодами та нормативно-правовими актами України. Якщо не передбачено інше, то строк дії сертифіката або його дубліката не може перевищувати 12 місяців з дати видачі оригіналу. Термін дії сертифікатів походження послуг визначає організація, в яку подають цей сертифікат.

У разі виникнення сумнівів із приводу достовірності документів про походження товару/послуги чи відомостей, що в них містяться, митний орган може звернутися до компетентного органу, що видав документ, із запитом про проведення перевірки цих документів чи надання додаткових відомостей.

Запит про проведення перевірки повинен містити виклад обставин, що дали підстави для сумнівів з приводу достовірності задекларованої країни походження товару/послуги, посилання на правила визначення походження товарів, що застосовуються в Україні, а також іншу необхідну інформацію. До запиту

додається документ, що підлягає перевірці, або його копія, а також у разі необхідності інші відомості, що можуть сприяти проведенню перевірки.

Запит про проведення перевірки надсилається протягом 1095 днів з дня подання документа про походження товару, крім випадків, коли така перевірка ініціюється у зв'язку з провадженням у кримінальній справі.

Перевірка достовірності (верифікація) сертифікатів про походження товару з України здійснюється митними органами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Органи та/або організації, уповноважені видавати сертифікати про походження товару з України, зобов'язані за запитом митних органів безоплатно надавати їм інформацію, пов'язану з видачею таких сертифікатів і необхідну для здійснення їх верифікації.

Із метою встановлення достовірності даних, зазначених у сертифікаті про походження товару з України, митні органи можуть затребувати у підприємств-виробників товарів або підприємств, які одержали від повноваженого органу сертифікат про походження товару з України, документацію, необхідну для перевірки даних, зазначених у такому сертифікаті, а також здійснювати у порядку, встановленому законом, безпосередньо на підприємствах перевірку виробництва товарів та первинної документації, пов'язаної з таким виробництвом. Крім того, митні органи можуть у порядку, встановленому цим кодексом, проводити дослідження (аналіз, експертизу) проб (зразків) такого товару.

Метою верифікації сертифікатів про походження товарів з України, як правило, є встановлення визначення країни походження та застосування пільгових або повних ставок ввізного мита до товарів що імпортуються в країну. В Україні функцію по верифікації сертифікатів про походження з України покладена на Державну митну службу України.

Верифікація сертифікатів про походження товарів з України - комплекс адміністративно-правових заходів, спрямованих на встановлення достовірності документа (сертифіката), що підтверджує українське походження товарів. Верифікація сертифікатів про походження товарів з України здійснюється на підставі запитів митних органів зарубіжних країн або за ініціативою Державної митної служби України.

Верифікація сертифікатів може здійснюватися у формах перевірки сертифіката на автентичність (справжність) та перевірки правильності даних, внесених до сертифіката, зокрема, критерію походження товару.

Перевірка сертифіката на автентичність здійснюється шляхом:

- отримання відповідної інформації від торгово-промислової палати України;
- встановлення на підставі даних торгово-промислової палати України достовірності видачі сертифіката;
- порівняння даних, внесених у графи сертифіката, з даними торгово-промислової палати України;
- проведення, у разі потреби, експертизи бланка сертифіката, відбитка печатки та підпису уповноваженої особи торгово-промислової палати України.

Перевірка правильності даних, внесених до сертифіката, здійснюється шляхом:

- встановлення належного застосування правил визначення країни походження, які діють у країні ввезення;
- експертизи критерію походження, який зазначено в сертифікаті;
- установа достовірності іншої інформації, що міститься в сертифікаті;
- порівняння товару (або його фотокопії), надісланого митним органом зарубіжної країни, з товаром, ідентичним тому, на який видавався сертифікат.

У разі потреби для проведення перевірки сертифікатів можуть бути залучені спеціалісти та експерти сторонніх підприємств, організацій та установ.

За результатами перевірки складається акт перевірки сертифіката про походження товарів з України, на підставі якого Державна митна служба України надсилає повідомлення митному органу зарубіжної країни. У разі виявлення недостовірності даних, внесених до сертифіката, Державна митна служба України виходить з пропозицією до торгово-промислової України про анулювання сертифіката та надсилає відповідне повідомлення митному органу зарубіжної країни.

Уся інформація щодо здійсненої перевірки сертифіката про походження є конфіденційною і може використовуватися тільки з метою митного контролю.

Таким чином, можна говорити про те, що процедура визначення країни походження товарів та послуг є дуже важливою для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності нашої країни, особливо, для експортерів, адже підтвердження українського походження товару/послуги дає можливість частково знизити або повністю зняти ввізні мита.

Література

1. Павленко, І.І. Міжнародна торгівля та інвестиції [Текст]: навч. посіб. / І.І.Павленко, О.В. Варяниченко, Н.А. Навроцька. – К.: Центр уч. літератури, 2012. – 256 с.
2. Про зовнішньоекономічну діяльність. [Електронний ресурс] : Закон України від 16.04.91 р. Постанова ВР N 960-ХІІ (960-12). Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Митний кодекс України [Текст] : станом на 18.12.2010. Офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, – 2010. – 136 с.
4. «Про торгово-промислові палати в Україні» [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.1997. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. «Про визначення Торгово-промислової палати уповноваженим органом з видачі сертифікатів походження товарів» [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2003 р. № 255. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/255-2003-%D0%BF>.

УДК [343.148 : 664.6] (477)

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ ПРИ ВИЯВЛЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Петрова І.А., д-р юрид. наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків
Кричковська Л.В., д-р біол. наук, професор
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

У статті визначено особливості проведення експертних досліджень хліба та хлібобулочних виробів для виявлення джерел можливих порушень і попередження економічних злочинів, представлено аналіз способів фальсифікації хліба та хлібобулочних виробів у технологічному процесі виробництва, шляхи виявлення та попередження подібних правопорушень, які дозволяють виробникам отримати додаткові прибутки, а споживачам приносять збитки та загрожують погіршенням здоров'я.

The features of conducting expert research of bread and bakery products to identify sources of potential violations and prevention of economic crimes are outlined in the article. Analysis of the ways to bread and bakery products' falsification in production processes, the ways to detect and prevent such violations, which allow producers to get more profit and customers bring losses and threaten the deteriorating of health, are presented.

Ключові слова: хліб, хлібобулочні вироби, фальсифікація, проби, експертні дослідження, показники якості.

У період розвитку ринкових відносин, поширення діяльності суб'єктів господарювання різних форм власності, особливо приватних торговельних та виробничих підприємств, збільшується ймовірність появи фальсифікованої та небезпечної продукції. Проблема загострюється і тим, що, з одного боку, українські виробники підробляють свою продукцію під відомі вітчизняні та закордонні бренди, а з іншого, що ринок заповнюється контрабандною продукцією. Правові бар'єри на цьому шляху створює законодавче поле, яке сформовано в Україні [1–4].

Фальсифікація товарів завжди проводиться із корисливою метою і тягне за собою отримання незаконних прибутків, але для різних суб'єктів господарювання та споживачів наслідки виготовлення, реалізації та використання фальсифікованих товарів спостерігаються різні – економічні, моральні та небезпечні. Так, часто зустрічаються ситуації, коли споживач виявляє у хлібі або хлібобулочних виробах кислий смак або явний запах та присмак дріжджів. Такі вади можуть виникати у випадку, коли у процесі виробництва використовують неякісні дріжджі чи збільшену їх кількість. Інші порушення технології виробництва хлібобулочних виробів приводять не тільки до погіршення смакових властивостей товару, але й до отримання додаткових прибутків і можуть привести до загрози здоров'ю людини [5–6].

Метою даної роботи є визначення особливостей проведення експертних досліджень хліба та хлібобулочних виробів для виявлення джерел можливих порушень та попередження економічних злочинів.

При проведенні експертних досліджень якості хліба і хлібобулочних виробів визначають шляхом аналізу середньої проби за органолептичними і фізико-хімічними показниками. Середня проба відбира-